

АНАЛИЗА НА ТРОШОЦИ ЗА УСЛУГИТЕ ЗА УПАТУВАЊЕ НА ЛИЦА РАНЛИВИ НА РАДИКАЛИЗАЦИЈА

АТП	Анализа на трошоци и придобивки
ОСС	Општински стратешки совет
МЛТ	Мултидисциплинарен локален тим
ЦСР	Центар за социјална работа
ГО	Граѓанска организација
СОП	Стандардна оперативна процедура
СРНЕ	Спречување на радикализација и насилен екстремизам
ЦИКП	Центар за истражување и креирање политики
МОН	Министерство за образование и наука
МСПДМ	Министерство за социјална политика, демографија и млади
НКСНЕБПТ	Национален комитет за спречување на насилен екстремизам и борба против тероризам

Hedayah
Countering Extremism
& Violent Extremism

... policy impact since 2004

Оваа публикација е изработена во рамки на проектот „Одбрамбен штит“, имплементиран од Центарот за истражување и креирање политики ЦИКП во соработка со Hedayah и Националното координативно тело за спречување на насилен екстремизам и борба против тероризмот. Проектот е поддржан од Европската Унија.

**Funded by
the European Union**

Овој извештај претставува Анализа на трошоци и придобивки (АТП) за предложеното национално проширување на Механизмот за упатување за спречување на рана радикализација на локално ниво. Анализата се базира на искуствата и резултатите од пилот-имплементацијата спроведена во општините Гостивар, Куманово и Штип во рамки на проектот „Одбранбен штит“, имплементиран од Центарот за истражување и креирање политики (ЦИКП) со поддршка од програмата STRIVE Global финансирана од Европската Унија.

Механизмот за упатување има за цел да го зајакне раното идентификување, проценка и поддршка на лица ранливи на радикализација и насилен екстремизам преку подобрена координација помеѓу општините, училиштата, центрите за социјална работа (ЦСР), организациите на граѓанското општество и другите локални чинители. Моделот се надоврзува на постојните институционални структури, услуги и процедури и не воспоставува паралелни системи, што го прави институционално одржлив, оперативно изводлив и финансиски скалабилен.

Во извештајот се анализирани три можни сценарија за национална имплементација:

- Сценарио 1 – Основна имплементација;
- Сценарио 2 – Балансирана имплементација;
- Сценарио 3 – Сеопфатна имплементација.

Анализата покажува дека Основното сценарио бара минимални дополнителни инвестиции и во најголема мера се потпира на постојните институционални капацитети, но обезбедува ограничено зајакнување на координацијата и капацитетите за обезбедување услуги. Од друга страна, Сеопфатното сценарио овозможува највисоко ниво на кадровско обезбедување, обуки, дигитализација и достапност на услуги, но бара значителни финансиски ресурси и може да ги надмине реалните оперативни потреби имајќи го предвид проценетиот број на корисници. Сценарио 2 – Балансирана имплементација го зајакнува постојниот систем преку ангажирање дополнителен кадар, периодични обуки, делумна дигитализација и селективен аутсорсинг на специјализирани услуги, при што се задржуваат финансиската одржливост и оперативната ефикасност.

Според спроведената анализа на трошоци и придобивки, се препорачува имплементација на Основното сценарио. Ова сценарио претставува пристап кој целосно се потпира на постојните институционални капацитети. Вкупниот трошок за период од три години се проценува на 985.200 МКД, односно приближно 16.019 евра.

ВОВЕД И КОНТЕКСТ

Со цел информирање за одлука за воспоставување на **Национален механизам за упатување за спречување на рана радикализација на локално ниво**, во согласност со *Националната стратегија за превенција од насилен екстремизам 2023–2027*, следната Анализа на трошоци и придобивки (АТП) се изработува и се доставува до Владата на Република Северна Македонија. Механизмот за упатување има за цел да ги зајакне институционалните капацитети за рано идентификување, проценка и поддршка на лица ранливи на радикализација која може да доведе до насилен екстремизам. Механизмот воведува координиран и систематски пристап кој ги интегрира локалните институции, социјалните служби, образовните стручни лица, граѓанските организации и верските заедници со цел обезбедување навремена превенција, прилагодена поддршка и реинтеграција во заедницата.

Механизмот за упатување воспоставува структура на управување на повеќе нивоа која се состои од Општински стратешки совет одговорен за надзор, координација и распределба на ресурси, и Мултидисциплинарен локален тим задолжен за проценка на индивидуалните потреби, водење на случај и спроведување на прилагодени планови за поддршка. Механизмот промовира рана интервенција базирана на докази преку стандардизирани оперативни процедури, го зајакнува собирањето на податоци за локалните трендови на радикализација и поддржува обезбедување на специјализирани услуги кои се однесуваат на двигателите како што се социјалната исклученост, кризата на идентитет, дискриминацијата и маргинализацијата. Со унапредување на соработката меѓу јавните институции и

лиценцираните даватели на услуги, со овој механизам за упатување, Националното координативно тело за спречување на насилен екстремизам и борба против тероризам создава локална институционална рамка неопходна за превентивни одговори на ризиците од насилен екстремизам, базирани на права и ефикасни трошоци на локално ниво.

Механизмот за упатување беше пилотиран во три општини: Гостивар, Куманово и Штип.

Гостивар

Во Гостивар, пилотирањето примарно се фокусираше на воспоставување на институционална архитектура на механизмот за упатување и зајакнување на подготвеноста на засегнатите локални страни. Беше воспоставен Општински стратешки совет (ОСС) и Мултидисциплинарен локален тим (МЛТ), обединувајќи претставници од општината, образовниот сектор, Центарот за социјална работа, психолози, граѓански организации и актери од заедницата. Засегнатите страни учествуваа во структурирани активности за зајакнување на капацитетите, дизајнирани да го подобрат разбирањето на раните знаци на ранливост кон радикализација и да ги разјаснат процедурите за идентификација и упатување на случај во согласност со Стандардните оперативни процедури (СОП). Иако во текот на пилот-периодот од јули 2025 до февруари 2026 година формално не беа упатени случаи, обуките значително ја подобрија свесноста и сензибилизираноста кај професионалците од првата линија, особено наставниците и општинскиот кадар, кои пријавија зголемена способност за препознавање на промени во однесувањето и патеки на ранливост. Пилотирањето покажа институционална подготвеност и ја зајакна меѓуинституционалната координација, истовремено идентификувајќи ја потребата од континуирано подигнување на свеста кај родителите и актерите од заедницата за олеснување на идни упатувања.

Куманово

Во Куманово, механизмот за упатување беше целосно операционализиран преку воспоставување на ОСС и МЛТ и спроведување на целни обуки за општински службеници, стручни служби во училиштата, наставници и социјални работници. Надградувајќи се на претходни иницијативи за спречување на насилен екстремизам, општината покажа силен институционален капацитет и координација меѓу засегнатите страни. Вкупно 20 случаи, од кои 14 машки и 6 женски, беа идентификувани и третирани преку превентивни, нестигматизирачки интервенции спроведени претежно во училишна средина, вклучително психосоцијална поддршка и групни образовни, културни и спортски активности. Од нив, две лица биле жртви на булинг, пет биле социјално повлечени или исклучени, четири имале проблематично бегање од настава, две се соочувале со загуба на родител, две биле интровертни, а едно лице било жртва на семејно насилство. Со пилотирањето се потврди дека раната идентификација и интервенција може ефективно да се води во рамки на образовниот систем, минимизирајќи ја потребата од формална интервенција од институциите за социјална заштита. Анонимизираните системи за следење потврди конзистентна примена на процедурите од СОП и ефективна соработка меѓу институциите, демонстрирајќи ја изводливоста на превентивен пристап ориентиран кон детето кој го применува принципот „do no harm“.

Штип

Во Штип, пилотирањето резултираше со формално воспоставување на структурите на ОСС и МЛТ и обука на клучните засегнати страни од општината, образовниот сектор, граѓанското општество и националните институции. Преку механизмот првично беа проценети четири потенцијални случаи, при што ОСС утврди дека децата вклучени во нив се соочуваат со социјална ранливост, првенствено поврзана со изолација и повлекување, но без индикатори за радикализација. Соодветно на тоа, случаите

не беа упатени во напредни фази на интервенција, потврдувајќи ја функцијата на механизмот како превентивна алатка за скрининг која избегнува непотребна стигматизација или институционализација. Пилотирањето го зајакна разбирањето на улогите и процедурите кај вклучените институции и ја истакна централната улога на училиштата во раното откривање и одговор. Засегнатите страни ја нагласија важноста од континуирани обуки, јасни институционални мандати и подобрена комуникација со родителите со цел да се обезбеди одржливост и проширување на механизмот.

Оваа анализа се базира на пилот-проектот, кој се реализираше во период од 24 месеци во 3 општини, додека самата пилот-имплементација траеше 6 месеци.

Вкупно се евидентирани 24 случаи, а од 20-те случаи кои беа упатени, дел добиле една, а дел повеќе од една услуга. Беше обезбедена следната распределба на услугите:

Обезбедена услуга	Случаи
Спорт	15
Советодавни услуги во училиште	2
Уметнички активности	1
Вклучување во дебатен клуб и работилници	1
Работа со психолог	1
Работа со социјален тим во училиште	1
Поддршка од социјален работник и психолошка поддршка	1

Оваа анализа на трошоци и придобивки е изработена врз основа на 24 идентификувани случаи и 20 случаи кои биле упатени и за кои биле развиени и спроведени услуги за поддршка. Анализата на трошоците прикажана подолу има за цел да го утврди моделот и поврзаните трошоци за проширување на пилот-пристапот од постојните пилот-случаи кон имплементација на национално ниво.

Врз основа на искуството од пилот-случаите, моделот за механизмот за упатување е дизајниран така што ќе ги следи постојните надлежности на институциите, услугите и процедурите кои се користат со цел спречување и борба против екстремизмот во сите негови форми. Во овој контекст, моделот не воведува паралелни структури или нови институционални нивоа, туку се надоврзува и го зајакнува постојниот систем, вклучително и центрите за социјална работа. Овој пристап гарантира дека интервенциите ќе останат институционално втемелени, правно усогласени и оперативни изводливи, истовремено избегнувајќи дуплирање на улоги и одговорности.

Потпирајќи се на постојните процедурални рамки и стандардни оперативни процедури (СОП) - имено идентификација и упатување, координирана поддршка и следење и оценка - механизмот непречено се интегрира во тековните работни процеси, овозможувајќи им на институциите да постапуваат во рамки на нивните утврдени надлежности. Во исто време, таму каде што се идентификуваат недостатоци во капацитетите или достапноста на услугите, моделот предвидува насочено зајакнување преку дополнителни ресурси или аутсорсинг, наместо структурно проширување.

Со оглед на тоа што значителен дел од социјалните услуги веќе се финансирани и оперативни во рамки на јавниот систем, методологијата се фокусира првенствено на системските трошоци во сценаријата и на инкременталните трошоци (директни плаќања), прикажани во посебна пресметка за потребите на буџетското влијание. Како резултат на тоа, финансискиот товар значително се намалува за трошоците кои веќе се буџетирани во системот.

Цел на оваа анализа на трошоци и придобивки

Целта на анализата на трошоци е да обезбеди доволно податоци за категоризација на трошоците, утврдување на трошоците и придобивките за спречување и борба против екстремизмот, со цел да се процени дали придобивките од националното проширување на механизмот ги надминуваат трошоците. Моделот на механизмот разработува 3 сценарија, од кои секое рефлектира различно ниво на услуги кои треба да се обезбедат во рамки на јавниот систем, како и услуги кои се аутсорсираат кон

приватни организации. Конечно, симулацијата на трошоците за национално проширување претставена во оваа анализа покажува како механизмот може да се имплементира и како трошоците може да се распределат за засегнатите страни да ги разгледаат според сопствените буџетски обврски.

Методологија на имплементираниот проект

Користејќи информации од пилот-фазата, овој документ ги користи трошоците (директни и индиректни) кои се припишуваат на проектот. Сите научени лекции од пилот-фазата се истражени и се земени предвид нивните трошоци.

Проектот **„Одбранбен штит: Операционализација на механизмот за упатување за зајакнување на отпорноста кон радикализација и екстремизам во Северна Македонија“**, имплементиран во период од 24 месеци, од април 2024 до април 2026 година од страна на Центарот за истражување и креирање политики (ЦИКП) со поддршка од програмата STRIVE Global финансирана од ЕУ, има за цел да го зајакне раното спречување на радикализацијата преку воспоставување координиран, заеднички механизам за упатување на локално ниво. Проектот развива и пилотира Стандардни оперативни процедури (СОП) и гради капацитети на општинските власти, училиштата, социјалните служби, невладините организации и други актери од првата линија за да ги идентификуваат раните знаци на ранливост и да обезбедат прилагодени, нестигматизирачки услуги за поддршка, вклучително психосоцијални, образовни и социјални интервенции. Преку обука на мултидисциплинарни тимови и тестирање на механизмот во три избрани општини, проектот придонесува кон подобрена институционална соработка, зголемена отпорност кај младите и заедниците, и развој на одржлива превентивна рамка усогласена со националните политики за спречување на насилан екстремизам.

Придобивки од механизмот за упатување

Пилот-имплементацијата покажува дека механизмот за упатување обезбедува структурни и долгорочни институционални придобивки за функцијата на Владата за спречување на радикализација и насилан екстремизам (СРНЕ). Една од клучните придобивки е тоа што механизмот воведува одржлив, оперативен модел за рана детекција, упатување и превенција вграден во постојните јавни системи, особено во образованието, социјалната заштита и локалната самоуправа. Преку воспоставување на Општински стратешки совети (ОСС) и Мултидисциплинарни локални тимови (МЛТ), механизмот ги разјаснува улогите, ја зајакнува меѓуинституционалната координација и создава структуриран пат за идентификација, проценка и поддршка на лица изложени на ризик. Наодите од оценката покажуваат дека засегнатите локални страни го перципираат механизмот како корисна и применлива рамка која ја зајакнува соработката меѓу училиштата, центрите за социјална работа, општините и организациите на граѓанското општество, придонесувајќи за подобрена институционална подготвеност и континуитет на превентивните активности и по завршување на проектно базираните интервенции.

Значајна придобивка е зајакнувањето на превентивните капацитети во образовниот систем, кој се појави како примарна влезна точка за рана идентификација на ранливости. Обуките спроведени за наставници, педагошки служби и општински професионалци ја подобрија свесноста за индикаторите на однесувањето поврзани со социјална исклученост, криза на идентитет и други ризик-фактори, овозможувајќи им на актерите од првата линија да реагираат преку нестигматизирачки и пропорционални мерки. Во Куманово, преку механизмот беа идентификувани 20 случаи на ранливост, кои беа третирани преку училишни психосоцијални и образовни активности за поддршка, демонстрирајќи дека со раната интервенција може ефективно да се управува во рамки на редовните услуги без прибегнување кон принудни или безбедносни одговори. Во Штип, четири првично идентификувани случаи беа оценети како ситуации на социјална ранливост, наместо ризик од радикализација, што ја илустрира вредноста на механизмот во спречување на погрешна класификација и обезбедување примена на принципот „do no harm“.

Механизмот, исто така, генерира придобивки во однос на подобрување на доказната основа, мониторингот и учењето на политики, поддржувајќи постепена институционализација на СБПНЕ во владината пракса. Анонимизираниот систем за мониторинг и процедурите за водење случаи обезбедуваат структурирани податоци за ранливоста, одговорите на услугите и предизвиците за координација, овозможувајќи им на националните институции подобро да ги разберат локалните трендови и потребите од ресурси. Наодите од оценката нагласуваат дека механизмот промовира премин кон политики ориентирани кон превенција, ја зајакнува соработката меѓу централните и локалните власти и обезбедува тестиран оперативен модел кој може да се прошири на национално ниво преку формални владини одлуки, интеграција во рамките на образовните политики и континуирано зајакнување на капацитетите на локалните актери. На овој начин, механизмот придонесува за долгорочни системски промени преку вградување на спречувањето на радикализацијата во редовните функции на Владата и системите за испорака на јавни услуги.

Претпоставки и ризици

Со моделот се претпоставува континуирано и соодветно финансирање од државниот буџет за покривање на директните трошоци и обезбедување непречена испорака на услугите. Исто така, се претпоставува дека постојната институционална рамка, особено центрите за социјална работа, ќе може да одржува конзистентен квалитет на услугите додека моделот се проширува од иницијален помал број центри кон поширока имплементација во 33-те центри за социјална работа кои го спроведуваат механизмот за упатување.

Дополнителна претпоставка е дека обуката ќе биде интегрирана во годишната програма за обука на наставници, со што ќе се обезбеди вклученост на наставниците, педагозите и психолозите во годишниот циклус на обуки за препознавање на рани знаци на радикализација.

Клучните ризици се однесуваат на способноста да се одржи униформен квалитет на услугите, стандардите и координацијата при ова проширување, особено имајќи предвид дека канцеларијата на Националниот координатор има ограничени капацитети. Координативниот капацитет претставува особено значаен ризик имајќи ги предвид разликите во локалните капацитети, нивото на кадар и пристапот до услуги. Од суштинско значење ќе биде обезбедувањето доволен број обучен персонал, континуирано зајакнување на капацитетите и ефективни механизми за супервизија. Дополнително, евентуалните ограничувања во државното финансирање, човечките ресурси или институционалната подготвеност во фазата на проширување може да влијаат врз конзистентноста, ефективноста и долгорочната одржливост на моделот.

Проценката на трошоците е извршена со користење на концептот на категории на трошоци и нивна распределба, при што методологијата, како основа за утврдување на нивото на трошоци, ги зема предвид следните категории и извори:

- a. **Работна сила:**¹ Трошок за човечки ангажман по работен час. Пресметката е базирана на просечната плата на вработените во секторот според официјални државни податоци. Овие трошоци се веќе буџетирани и проширувањето на механизмот за упатување во 33 општини нема да создаде дополнителни фискални импликации врз буџетот.
- b. **Опрема и материјали:** Трошоци за годишно одржување на онлајн платформата за обука и набавка и одржување на опрема и материјали за услугите за поддршка (на пример топки, спортски дресови, сценографија и трошоци поврзани со костими). Пресметката е базирана на проценки на пазарни цени.
- c. **Услуги:**² Трошоци за аутсорсирани активности кои се извршуваат од трети страни (лиценцирани даватели на услуги и сл.). Пресметката е базирана на проценки на пазарни цени.

Мултидисциплинарниот пристап и вклученоста на повеќе институции во испораката на услугите бараат силна посветеност на тимот, особено од страна на социјалниот работник – водителот на случајот во администрирањето на услугата, како и обучен кадар за поттикнување на корисниците да останат ангажирани во текот на целиот процес. Поради тоа, времето и ангажманот на Општинскиот стратешки совет се алоцирани за општо управување со механизмот за упатување и известување до Националното координативно тело за спречување на насилен екстремизам и борба против тероризам.

¹ Трошоците за работна сила се пресметуваат по час и се утврдуваат според временскиот ангажман.

ПРИСТАП КОН ПРЕСМЕТКА НА ТРОШОЦИ

Пристапот кон пресметката на трошоците идентификува три сценарија врз основа на различното ниво на кадровско обезбедување, организација и дополнителна пресметка прикажана за потребите на директните трошоци. Елементите на секое од сценаријата се опишани подолу.

Проценетиот број на корисници на механизмот за упатување е изработен земајќи го предвид бројот на корисници евидентирани во трите пилот-општини, преку екстраполација на вкупниот број општини (има 80 општини во С. Македонија) и вкупното население. Имајќи предвид дека процентот на млади во вкупното население е рамномерно распределен низ општините, трите општини опфатени со пилот-проектот се сметаат за репрезентативни, при што процентот на млади во вкупното население изнесува 18%³. Поради тоа, проценката на бројот на случаи е извршена во однос на вкупното население.

Општина	Население	% од вкупното население	Младинско население како процент од вкупното население
Куманово	98.104	5.34	19%
Штип	43.625	2.38	19%
Гостивар	59.770	3.25	16%
Вкупно	201.499	10.97	

Пресметките покажуваат дека доколку 24 случаи се појавиле кај приближно 11% од населението во период од 6 месеци, тогаш би се процениле 218 случаи на ниво на вкупното население. Претпоставката е дека постои нормална распределба на случаите, односно дека трите општини се репрезентативни. Годишната проценка изнесува 436 случаи, поради што моделот се базира на проценка од 400 случаи. Дополнително, оваа анализа применува песимистичко сценарио при пресметката на трошоците по корисник за 300 корисници.

Како што системот ќе се воспоставува и интегрира, а вклучените чинители ќе стануваат поинформирани и поинформирани, можно е бројот на случаи да се зголемува, но механизмот и моделот се флексибилни, а варијабилните трошоци претставуваат мал дел од директните трошоци на механизмот за упатување.

Анализата на проценка на трошоци е извршена користејќи ги следните три сценарија:

- Сценарио 1: Основна имплементација
- Сценарио 2: Балансирана имплементација
- Сценарио 3: Сеопфатна имплементација

Сценаријата се поделени на клучни елементи кои директно влијаат врз нивото на трошоци и оперативната комплексност. Се предвидува проширување на механизмот во 33 центри за социјална работа и овозможување на услуги на национално ниво:

Во сите сценарија, координативната работа во механизмот за упатување ја врши Општинскиот стратешки совет (ОСС), кој е формално воспоставен и кадровски обезбеден. Во ОСС членуваат генералниот секретар на општината, претседателот на општинскиот совет и раководителот на јавните служби (образование, социјална заштита и здравство). Вкупната координација на национално ниво ја врши Националното координативно тело за спречување на насилан екстремизам и борба против тероризам, кое дополнително обезбедува мониторинг и унапредување на процесите. Во амбициозното и балансираното сценарио, координативната структура дополнително се зајакнува преку воведување дигитални решенија за управување, мониторинг и известување. Во балансираното сценарио, се алоцираат дополнителни ресурси во рамки на постојната институционална поставеност со цел зајакнување на координацијата. Основното сценарио, пак, целосно се потпира на постојните институционални улоги, без дополнителни ресурси.

а. Ниво на кадар

Сценаријата се разликуваат според степенот на воведување дополнителен кадар.

² Цените на услугите во пракса се проценуваат преку ценовници од соодветни даватели или преку прибирање понуди со барања за понуди.

³ https://www.wfd.org/sites/default/files/2024-05/Mladi%20na%20popis_so%20finalen%20tekst_02_so%20korekcii.pdf

Сеопфатното сценарио предвидува дополнително кадровско обезбедување во сите 33 центри за социјална работа, односно по еден дополнителен вработен во секој ЦСР, со цел обезбедување целосен оперативен капацитет. Балансираното сценарио предвидува селективно воведување кадар врз основа на приоритетни потреби, додека Основното сценарио во најголема мера се потпира на постојниот институционален кадар.

б. Обем и фреквенција на обуки

Обуките се неопходни и се обезбедуваат во сите сценарија. Сеопфатното сценарио вклучува континуирани, стандардизирани годишни обуки лице-в-лице, спроведени преку програма „Обука на обучувачи“ (ОНО), управувана од Националното координативно тело за спречување на насилен екстремизам и борба против тероризам, со цел обезбедување конзистентен квалитет на услугите. Балансираното сценарио се фокусира на онлајн обуки обезбедени преку платформата за обука развиена од ЦИКП, со периодични освежувачки обуки лице-в-лице еднаш на секои 3 години, додека Основното сценарио применува само онлајн обуки обезбедени преку платформата за обука развиена од ЦИКП.

в. Обем и комплексност на ИТ-системот

Сценаријата, исто така, се разликуваат според степенот на дигитализација и системска интеграција. Сеопфатното сценарио предвидува целосно развиен ИТ-систем кој поддржува водење на случај, мониторинг и меѓуинституционална размена на податоци. Балансираното сценарио применува делумно интегриран систем со системот за управување со податоци за рехабилитација и реинтеграција на повратници и нивните семејства, додека Основното сценарио користи само платформа за обезбедување обуки и едноставни решенија за следење, како што се мониторинг табели базирани на Excel, со што се ограничуваат трошоците.

г. Модел на испорака на услуги

Разлики постојат и во начинот на испорака на услугите. Сеопфатното сценарио обезбедува целосна достапност на услуги, со систематско аутсорсирање и директни плаќања финансирани од локалниот буџет, за што е потребно дополнително финансирање. Балансираното сценарио користи селективно аутсорсирање за надминување на недостатоците во случаи кога услугите не можат да бидат обезбедени од јавен давател, додека Основното сценарио во голема мера зависи од тековната достапност на услуги во рамки на постојните институции, без користење на надворешни приватни даватели на услуги. Ова влијае врз географскиот опфат и конзистентноста на пристапот до услуги, имајќи предвид дека јавните и приватните услуги не се подеднакво достапни насекаде.

Бројот на центри за социјална работа соодветствува на тековниот број на оперативни центри. Нивниот опфат е на целата територија, односно во сите 80 општини, така што во пракса услугите се обезбедуваат преку 33 оперативни центри.

Сценарио 1 – Основна имплементација

Основното сценарио претставува пристап заснован на ресурси кој целосно се потпира на постојните институционални капацитети. Вкупниот трошок за период од три години се проценува на 985.200 МКД (приближно 16.019 евра).⁴ Пресметките се дадени во Анекс 1.

Компонентата (а) трошоци за кадар има вредност 0, бидејќи за време на пилотирањето општините учеснички немаа потреба од дополнителни вработувања. Сепак, за потребите на имплементацијата на механизмот за упатување потребни се безбедни архивски ормари и шкафови за евиденција, за што во Анализата на трошоци и придобивки се предвидени 560.000 МКД (приближно 9.105 евра) за нивна набавка. Овие трошоци по општина ќе изнесуваат 7.000 МКД (приближно 114 евра).

Трошоците во рамки на компонентата (б) Обуки, согласно моделот, предвидуваат обезбедување онлајн обуки преку платформата за обука развиена од ЦИКП и не се пресметани дополнителни трошоци поврзани со спроведувањето на обуките. Износот од 118.800 МКД (приближно 1.932 евра) се однесува на иницијалниот трошок за поставување и трансфер на платформата, како и

други придружни трошоци за трансфер.

Трошоците во рамки на компонентата (в) Обем на ИТ-системот не се предвидени, бидејќи нема да има дополнителен софтвер, како што беше случај за време на пилот-периодот.

Последната компонента на трошоци (г) Обезбедување услуги за поддршка изнесува 295.200 МКД (приближно 4.800 евра). Овие трошоци се пресметани со претпоставка дека сите корисници на услугите и програмите за поддршка ќе бидат опслужени во рамки на постојните капацитети на институциите и во рамки на веќе определените буџети. Предвидените средства во ова сценарио се однесуваат на материјали и потрошни средства поврзани со обезбедување координирана поддршка и помош за зголемен број корисници.

Ова сценарио е финансиски ефикасно, економично и обезбедува само неопходно зајакнување на системот и услугите во рамки на постојниот систем за функционирање на механизмот за упатување.

Сценарио 1 – Основна имплементација – Вкупни трошоци и трошоци по институција носител, 3 години			
Опис на трошок	Институција	Трошок по институција	Вкупен трошок
Опрема неопходна за ОСС (архивски ормари и шкафови за предмети)	Општина	7.000 МКД (прибл. 114 ЕУР)	560.000 МКД (прибл. 9.105 ЕУР)
Индириктни трошоци за ОСС	Општина	140 МКД (прибл. 2,3 ЕУР)	11.200 МКД (прибл. 182 ЕУР)
Трансфер на платформата – испорака преку онлајн платформа	МОН (Министерство за образование и наука)	118.800 МКД (прибл. 1.932 ЕУР)	118.800 МКД (прибл. 1.932 ЕУР)
Материјали и потрошен материјал за испорака на услуги	Училишта	2.228 МКД (прибл. 36 ЕУР)	295.200 МКД (прибл. 4.800 ЕУР)
ВКУПНО			985.200 МКД (16.019 ЕУР)

Сценарио 2 – Балансирана имплементација

Балансираното сценарио, прикажано во Анекс 2, претставува проширен пристап во споредба со Основното сценарио, кој ја одржува ефективностa на системот, истовремено задржувајќи ги вкупните трошоци на избалансирано ниво. Вкупниот трошок за период од три години се проценува на 96.087.599 МКД (приближно 1,56 милиони евра), што претставува значително намалување во споредба со Сеопфатното сценарио.

Компонентата (а) Ниво на кадар во 33 центри за социјална работа изнесува 34.883.543 МКД за период од три години (приближно 567.200 евра). Пресметката го следи пристапот за зајакнување на капацитетите во центрите за социјална работа, проценет на 16 нови вработени во 16 центри за социјална работа. Овој дополнителен кадар претставува еден од главните двигатели на трошоците во ова сценарио, притоа одржувајќи избалансирано ниво на трошоци и зголемувајќи го капацитетот за испорака на услуги во центрите за социјална работа каде што се очекува значително зголемување на бројот на случаи кои ќе бидат обработувани преку механизмот за упатување. Основната претпоставка е дека нема да има потреба од нов вработен во сите 33 центри. Следствено, сценариото вклучува и опрема за нововработените, а индириктните трошоци за нивното функционирање се предвидени пропорционално во висина од 2% од директните трошоци.

Следната компонента (б) Обем и фреквенција на обуки се проценува на 628.800 МКД (приближно 10.200 евра). Овие трошоци се пресметани врз основа на онлајн обуки обезбедени преку

⁴ Конверзијата на валути е пресметана според важечкиот девизен курс во моментот на изработка на документот (1 ЕУР = 61.5 МКД). Истото се применува за сите пресметки во овој документ.

преземање на платформата за обука развиена од ЦИКП, како и периодични освежувачки обуки лице-в-лице, кои во ова сценарио се предвидени еднаш во три години. Наместо годишни обуки лице-в-лице, во ова сценарио онлајн обуките се обезбедуваат за сите средношколски наставници, педагози, психолози и членови на мултидисциплинарните локални тимови преку онлајн платформата развиена од ЦИКП, при што се предвидува само еден циклус на обуки лице-в-лице за професионалци од првата линија на локално ниво во текот на три години. Обуките ќе бидат организирани за 7.084⁵ средношколски наставници, како и за педагози, психолози и мултидисциплинарни тимови од центрите за социјална работа. Поставеноста на обуките предвидува ангажман на експерти за обука на обучувачи и онлајн испорака на обуки за средношколски наставници. Логиката на пристапот е иницијално зајакнување на капацитетите преку онлајн обуки и периодични освежувачки обуки со обучувачи. Во ова сценарио е предвиден истиот износ за трансфер на онлајн платформата како и во Сценарио 1.

Компонентата (в) Обем и комплексност на ИТ-системот изнесува 880.056 МКД (приближно 14.310 евра). Трошоците се предвидени за лиценци, годишно одржување и мала надградба на постојниот софтвер. Овие трошоци одразуваат ограничена инвестиција насочена кон надградба на постојните системи што ги користи Министерството за социјална политика, демографија и млади за евиденција на податоци за рехабилитација и реинтеграција на повратници, наместо развој на нов софтвер. Пресметката вклучува иницијални трошоци и намалени годишни трошоци за одржување поради едноставното ИТ-решение.

Во рамки на Компонентата (г) – Обезбедување услуги за поддршка, вкупниот проценет трошок изнесува 59.547.600 МКД, односно приближно 0,97 милиони евра, за период од три години.

Проценката на трошоците се базира на претпоставката дека 150 од вкупно 300 корисници годишно ќе добиваат услуги за поддршка од надворешни даватели на услуги, додека останатите 150 корисници ќе ги добиваат услугите преку постојните капацитети на надлежните институции и општини.

Во буџетот се вклучени само трошоците за услугите што ќе се обезбедуваат преку надворешни даватели, бидејќи тие претставуваат дополнителен трошок. Услугите што ќе се обезбедуваат преку постојните институционални и општински капацитети се очекува да бидат покриени во рамки на нивните тековни буџети и затоа не создаваат дополнителни проектни трошоци.

Ангажирањето надворешни даватели на услуги се базира на претпоставката дека 33-те центри нема да располагаат со доволен капацитет за обезбедување на потребната психолошка поддршка. Поради тоа, ќе бидат ангажирани приватни даватели на услуги, со цел корисниците да имаат пристап до потребната поддршка. Со овој пристап се предвидува 150 корисници да добиваат услуги од надворешни даватели, додека останатите корисници ќе бидат поддржани преку постојните институционални ресурси.

Проценката на трошоците за психолошка поддршка е направена врз основа на 150 корисници кои добиваат 48 часа/сесии психолошка поддршка годишно, што одговара на приближно една сесија неделно во текот на годината, по единечна цена од 350 МКД по час/сесија. Ова резултира со годишен трошок од 2.520.000 МКД и вкупен трошок од 7.560.000 МКД за период од три години.

Во рамки на оваа компонента се предвидени и месечни членарини за различни видови активности. Проценетиот број на корисници за овие активности изнесува 800 годишно, при што услугите ќе се обезбедуваат преку приватни партнери.

Трошокот за месечна членарина е пресметан врз основа на обезбедување услуги за 800 корисници во период од 12 месеци, со фиксна месечна цена од 1.800 МКД по корисник. Годишниот трошок се добива со примена на месечната членарина за сите 800 корисници во текот на 12 месеци, што резултира со вкупен годишен износ од 17.280.000 МКД.

За тригодишната проекција, годишниот износ е пресметан за период од три години, што резултира со вкупен трошок од 51.840.000 МКД, под претпоставка дека услугите континуирано ќе им се обезбедуваат на сите корисници во текот на целиот период.

Ова претставува насочен пристап кој ги користи постојните капацитети на системот, а истовремено предвидува ангажирање приватни даватели на услуги во случаи кога бројот на корисници ќе ги надмине капацитетите на институциите. Вкупниот трошок за овие две активности во рамки на Компонентата (г) изнесува 59.547.600 МКД, односно приближно 0,97 милиони евра.

На тој начин, Балансираното сценарио обезбедува соодветно ниво на кадровско обезбедување, интензитет на обуки и комбинирано обезбедување услуги од сопствени и надворешни извори, при што се задржуваат целокупната функционалност и ефективност на системот.

⁵ Врз основа на официјални статистички податоци: https://www.stat.gov.mk/pdf/2025/2.1.25.07_mk.pdf

Сценарио 2 – Балансирана имплементација – Вкупни трошоци и трошоци по институција			
Опис на трошок	Институција	Трошок по институција	Вкупен трошок за сите 80 општини
Трошоци за кадар	МСПДМ, ЦСР	2.144.512 МКД (прибл. 34.870 ЕУР)	34.312.343 МКД (прибл. 557.924 ЕУР)
Опрема неопходна за ОСС (архивски ормари и шкафови за предмети)	Општина	7.000 МКД (прибл. 114 ЕУР)	560.000 МКД (прибл. 9.105 ЕУР)
Индиректни трошоци за ОСС	Општина	140 МКД (прибл. 2,3 ЕУР)	11.200 МКД (прибл. 182 ЕУР)
Трансфер на платформата – испорака преку онлајн платформа	МОН (Министерство за образование и наука)	118.800 МКД (прибл. 1.932 ЕУР)	118.800 МКД (прибл. 1.932 ЕУР)
Обуки со физичко присуство еднаш во 3 години	НКСНЕБПТ (Национално координативно тело за спречување на насилени екстремизам и борба против тероризам)	510.000 МКД (прибл. 8.293 ЕУР)	510.000 МКД (прибл. 8.293 ЕУР)
ИТ систем за поддршка	МСПДМ (Министерство за социјална политика, демографија и млади)	880.056 МКД (прибл. 14.310 ЕУР)	880.056 МКД (прибл. 14.310 ЕУР)
Обезбедување услуги од приватни даватели	Општина	742.500 МКД (прибл. 12.073 ЕУР)	59.400.000 МКД (прибл. 965.854 ЕУР)
Материјали и потрошен материјал за испорака на услуги	Училишта	2.228 МКД (прибл. 36 ЕУР)	295.200 МКД (прибл. 4.800 ЕУР)
ВКУПНО			96.087.599 МКД

Сценарио 3 – Сеопфатна имплементација

Сеопфатното сценарио претставува целосно развиен систем со највисоко ниво на зајакнување на капацитетите, развиен ИТ-систем за следење, мониторинг и координација, како и обезбедување услуги. Вкупниот проценет трошок за период од три години изнесува 145.574.119 МКД (приближно 2,367 милиони евра). Ова ниво на расходи е резултат на истовремено проширување на сите компоненти на системот, вклучително кадровско обезбедување, обуки, ИТ-инфраструктура и обезбедување услуги. Сите пресметки се дадени во Анекс 3.

Компонентата (а) Ниво на кадар во Центрите за социјална работа (ЦСР) претставува значаен двигател на трошоците, со износ од 70.769.207 МКД (приближно 1,15 милиони евра). Овие трошоци се пресметани со множење на бројот на вработени ангажирани во системот, проценет на 33 социјални работници, со просечната месечна бруто плата и годишно проектирање за период од три години. Дополнително, пресметката вклучува трошоци за опрема и воспоставување по вработен, како што се ИТ-опрема и канцелариска инфраструктура, како и индиректни трошоци. Оваа компонента одразува

целосно распоредување на човечки ресурси неопходни за обезбедување сеопфатна функционалност на системот. Се претпоставува дека во секој од центрите ќе биде потребен по еден нов вработен, со што ова сценарио станува многу обемно. Ова сценарио би можело да се примени само доколку бројот на случаи во секој од центрите за социјална работа надминува 40 случаи годишно, што е малку веројатно.

Трошоците за Компонентата (б) – Обуки се проценуваат на 4.590.000 МКД (приближно 74.634 евра). Овие трошоци се пресметани врз основа на бројот на денови за обука, трошокот по обука, бројот на учесници, ангажманот на надворешни експерти и обучувачи, како и поврзаните логистички и организациски трошоци.

Во државата има приближно 70.846 наставници во средното образование, како и педагози, психолози и членови на мултидисциплинарните тимови во центрите за социјална работа. Во рамки на амбициозното сценарио, се предвидува секој учесник да посетува по една обука годишно.

Секоја обука трае еден час и е наменета за приближно 128 учесници. Еден ден за обука се состои од четири одделни сесии (групи), што овозможува обука на приближно 512 учесници дневно. Имајќи ја предвид големината на целната група, за обезбедување на една годишна обука за сите учесници би биле потребни приближно 15 денови за обука годишно, односно 60 сесии (групи) годишно.

Годишниот трошок за спроведување на програмата за обуки се проценува на 1.530.000 МКД и ги опфаќа трошоците за ангажирање на надворешни експерти и обучувачи, како и поврзаните логистички и организациски трошоци. Ова одговара на просечен трошок од 102.000 МКД по ден за обука или 25.500 МКД по сесија (група).

За тригодишниот период на имплементација, вкупниот трошок за обуки се проценува на 4.590.000 МКД (приближно 74.634 евра).

Како и во Сценарио 1, во ова сценарио е вклучена истата буџетска алокација за пренос и адаптација на онлајн платформата

Компонентата (в) Обем и комплексност на ИТ-системот изнесува 2.576.112 МКД (приближно 41.900 евра) и вклучува иницијална инвестиција и тековни трошоци. Пресметката опфаќа развој или набавка на софтвер, воспоставување на системот и годишни трошоци за одржување и лиценцирање, агрегирани за период од три години. Ова го одразува спроведувањето на посебен и релативно комплексен дигитален систем за поддршка на обработката, координацијата, водењето на случаи, мониторингот и известувањето.

Најголемиот дел од вкупните трошоци се однесува на компонентата (д) Обезбедување услуги за поддршка, која изнесува 66.960.000 МКД (приближно 1,088 милиони евра). Овие трошоци се пресметани врз основа на бројот на корисници, проценет на приближно 300 годишно за советодавни сесии и 800 членарини за активности. Советодавните сесии се проценети за секој корисник преку множење на просечниот број на сесии по корисник – 48 (една неделно) или часови по корисник – со единичната цена на услугата, како што се саатнини за психолози или специјализирани даватели на услуги.

Оваа компонента одразува широк опфат на услуги и користење на специјализирани услуги од надворешни приватни даватели, со што станува доминантен двигател на трошоците во сеопфатното сценарио.

Сè на сè, ова сценарио обезбедува највисоко ниво на услуга, опфат и контрола на системот, но истовремено е и ресурсно најинтензивно поради целосното проширување на сите трошочни компоненти.

Сценарио 3 – Сеопфатна имплементација - Вкупни трошоци и трошоци по институција			
Опис на трошок	Институција	Трошок по институција	Вкупен трошок (за сите 80 општини)
Трошоци за кадар	МСПДМ, ЦСР	70.769.207 МКД (прибл. 1.150.720 ЕУР)	70.769.207 МКД (прибл. 1.150.720 ЕУР)
Опрема неопходна за ОСС (архивски ормари и шкафови за предмети)	Општина	7.000 МКД (прибл. 114 ЕУР)	560.000 МКД (прибл. 9.105 ЕУР)

⁶ https://www.stat.gov.mk/pdf/2025/2.1.25.07_mk.pdf

⁷ Трошоци за едночасовна советодавна услуга https://cms.mtsp.gov.mk/content/pdf/2023/odluki_socijala/%D0%9E%D0%B4%D0%BB%D1%83%D0%BA%D0%B0%20%D0%A6%D0%B5%D0%BD%D0%B8%202024_11_12.pdf

Индириектни трошоци за ОСС	Општина	140 МКД (прибл. 2,3 ЕУР)	11.200 МКД (прибл. 182 ЕУР)
Трансфер на платформата – испорака преку онлајн платформа	МОН (Министерство за образование и наука)	118.800 МКД (прибл. 1.932 ЕУР)	118.800 МКД (прибл. 1.932 ЕУР)
Обуки со физичко присуство еднаш во 3 години	НКСНЕБПТ (Национално координативно тело за спречување на насилен екстремизам и борба против тероризам)	4.590.000 МКД (прибл. 74.634 ЕУР)	4.590.000 МКД (прибл. 74.634 ЕУР)
ИТ систем за поддршка	НКСНЕБПТ	2.576.112 МКД (прибл. 41.900 ЕУР)	2.576.112 МКД (прибл. 41.900 ЕУР)
Обезбедување услуги од приватни даватели	Општина	837.000 МКД (прибл. 13.610 ЕУР)	66.960.000 МКД (прибл. 1.088.780 ЕУР)
Материјали и потрошен материјал за испорака на услуги	Училишта	2.228 МКД (прибл. 36 ЕУР)	295.200 МКД (прибл. 4.800 ЕУР)
ВКУПНО			145.574.119 МКД (прибл. 2.367.059 ЕУР)

Компаративна анализа на сценаријата

Компаративната анализа на трите сценарија покажува дека вкупните трошоци првенствено се водени од компонентите (а) Ниво на кадар и (д) Обезбедување услуги, додека компонентите (б) Обуки и (в) ИТ-системи претставуваат помали, но структурно значајни инвестиции.

	Сценарио 1 Основно	Сценарио 2 Балансирано	Сценарио 3 Сеопфатно
Вкупни трошоци за 3 години во МКД	985.200 МКД	96.087.599 МКД	145.574.119 МКД
Вкупни трошоци за 3 години во ЕУР	16.019 ЕУР	1.56 милиони ЕУР	2.367 милиони ЕУР

Вкупните трошоци се движат од 985.200 МКД (приближно 16.000 евра) за период од 3 години во Основното сценарио, до 96.087.599 МКД (приближно 1,56 милиони евра) во Балансираното сценарио, и понатаму до 145.574.119 МКД (приближно 2,36 милиони евра) во најсеопфатното сценарио.

Клучен фактор на пресек е проценетиот број на корисници и обемот на услугите, кои директно ги определуваат вкупните трошоци. Со оглед дека бројот на корисници не е фиксен, туку проценет, се користат три сценарија за да се рефлектираат различни нивоа на опфат и интензитет на услугите. Основната претпоставка е околу 300 корисници годишно, со потенцијално зголемување на 400 корисници на психосоцијална поддршка, додека пошироката проценка од 800 корисници се однесува на услугите базирани на интереси и таленти (културни и спортски активности), за кои како трошок се предвидени членарини во спортски и културни клубови. Пресметките се однесуваат на вкупниот број корисници за период од 3 години.

Во целина, анализата покажува дека моделот е финансиски скалабилен и прилагодлив, при што вкупните трошоци во голема мера се определени од бројот на корисници и нивото на интензитет на услугите. Изборот на соодветното сценарио зависи од посакуваниот баланс меѓу финансиската

инвестиција и влијанието врз системот, при што сеопфатното сценарио нуди максимална ефективност, балансираното сценарио обезбедува оптимален компромис, а минималното сценарио обезбедува функционирање на механизмот за упатување за број на корисници кој не е значителен.

Вредноста на презентирани сценарија, кои се поделени по компоненти, обезбедува значајни информации за комбинирање на компоненти од различни сценарија со цел дизајнирање на најсоодветно сценарио.

Важно е да се напомене дека најголемиот дел од системот веќе е воспоставен, вклучително институционалната поставеност, процедурите и основниот кадар, и веќе се финансира во рамки на постојните јавни системи. Затоа, трошоците презентирани во сценаријата ги претставуваат вкупните трошоци за функционирање на целиот систем.

Сите пресметки се направени со цел да се утврди буџетското влијание од воспоставувањето на механизмот за упатување. Анализата го одразува буџетското влијание во однос на директните (инкрементални) трошоци, фокусирајќи се исклучиво на дополнителните финансиски ресурси потребни за операционализација на механизмот за упатување во рамки на постојниот институционален систем. Се претпоставува дека основниот кадар, инфраструктурата и базичните услуги веќе се финансирани, па затоа тие не се вклучени во анализата.

Презентирани податоци покажуваат дека механизмот може да се имплементира со релативно умерени дополнителни инвестиции, бидејќи се надоврзува на постојните структури и првенствено бара насочени вложувања за подобрување на координацијата, капацитетите и ефективноста на испораката на услуги.

ОЧЕКУВАНИ ПРИДОБИВКИ ОД ПРОШИРУВАЊЕТО НА СИСТЕМОТ ЗА УПАТУВАЊЕ

Очекуваното влијание на моделот првенствено се определува од бројот на деца. Се проценува на 300 до 400 деца годишно за психосоцијална поддршка и до 800 деца годишно вклучени преку активности базирани на членство во културни и спортски клубови. Системите насочени кон рана детекција и навремена интервенција кај деца покажале подобри резултати кога услугите се достапни и поврзани преку структуриран механизам за упатување⁸.

На ниво на поединечно дете, се очекува моделот да ја подобри раната идентификација на ранливоста и пристапот до психосоцијална поддршка. Доказите покажуваат дека раната интервенција значително ги подобрува развојните, социјалните и бихевиоралните исходи кај потенцијално ранливите деца⁹.

На ниво на држава и институционални процедури, моделот ја зајакнува поврзаноста меѓу раната детекција и обезбедувањето услуги, намалувајќи ја фрагментацијата меѓу секторите како што се образованието, социјалните служби и организациите во заедницата. Координираните системи насочени кон децата покажале подобрување и на достапноста и на ефективноста на услугите¹⁰.

Моделот претставува превентивна и насочена инвестиција, при што вкупните проценети трошоци изнесуваат 985.200 МКД (приближно 16.000 ЕУР), за период од три години во рамки на сценарио 1 Основна имплементација. Економските докази покажуваат дека раните интервенции во детството генерираат долгорочни придобивки, вклучително намалена потреба од поинтензивни и поскапи услуги во подоцнежниот живот¹¹.

За давателите на услуги и институциите, моделот воведува јасна и фокусирана структура заснована на два вида услуги – активности и психосоцијална поддршка – што ја олеснува координацијата, ги подобрува патеките на упатување и поддржува поефикасно користење на ресурсите.

Во целина, се очекува моделот да генерира влијание преку рана идентификација, континуиран ангажман и навремена психосоцијална поддршка, кои се широко препознаени како клучни фактори за спречување на ескалација на ранливоста кај децата.

⁸ ОЕЦД (2020), Рана интервенција и превентивни политики за деца и млади https://www.oecd.org/social/soc/child-well-being/BPF_early-intervention.pdf; страници 2–4; 6–8

⁹ ОЕЦД (2019), Вклучување на младите луѓе во позитивни активности <https://www.oecd.org/education/cei/positive-activities-youth.pdf>; страници 5–7 и 10–12

¹⁰ СЗО (2020), Насоки за промотивни и превентивни интервенции за ментално здравје кај адолесценти <https://www.who.int/publications/i/item/9789240049956> страници 20–24

¹¹ УНИЦЕФ, Зајакнување на системите за заштита на децата <https://www.unicef.org/reports/strengthening-child-protection-systems> страници 22–25

Анекс 1 - Сценарио 1 Основна имплементација

0 општини; 129 средни училишта и 33 центри за социјална работа						
а. Трошоци за кадар	Првична инвестиција	Број на работници	Месечна бруто плата	Износ за првата година	Годишен износ	3 Годишен износ
Плати на општински кадар, образовен кадар од прва линија и социјални работници		0	0	0	0	0
Опрема неопходна за ОСС (архивски ормари и шкафови за предмети)	560.000 (прибл. ЕУР 9.105)			560.000 (прибл. ЕУР 9.105)		
Вкупно	560.000 (прибл. ЕУР 9.105)			560.000 (прибл. ЕУР 9.105)	0	560.000 (прибл. ЕУР 9.105)
Индиректни трошоци (2% од директните трошоци)				11.200 (прибл. ЕУР 182)	0	11.200 (прибл. ЕУР 182)
Вкупно				571.200 (прибл. ЕУР 9.288)	0	571.200 (прибл. ЕУР 9.288)

Трошоци за обуки			
б. Обем и фреквенција на обуки	Првични трошоци	Годишни трошоци	Вкупен трошок
1. Онлајн обуки и поддршка за имплементација			
Трансфер на платформата – испорака преку онлајн платформа	118.800 (прибл. ЕУР 1.932)		118.800 (прибл. ЕУР 1.932)
Вкупно			118.800 (прибл. ЕУР 1.932)
			118.800 (прибл. ЕУР 1.932)

Д. Трошоци за обезбедување услуги за поддршка		80 општини; 129 средни училишта и 33 центри за социјална работа			
1. Трошоци за набавка на услуги од приватни даватели	Број на корисници	Број на часови/сесии	Трошок по час	Годишен износ	3-Годишен износ
Цена за месечно членство					0
Вкупно				0	0
2. Материјали и потрошни средства за обезбедување услуги					
Хартија, пенкала				24.600 (прибл. ЕУР 400)	
Печатени формулари (иницијален прием, согласности, алатки за проценка)				24.600 (прибл. ЕУР 400)	
Терапевтски работни листови/материјали				24.600 (прибл. ЕУР 400)	
Материјали за евиденција и документација				24.600 (прибл. ЕУР 400)	
Вкупно				98.400 (прибл. ЕУР 1.600)	295.200 (прибл. ЕУР 4.800)
Вкупно					295.200 (прибл. ЕУР 4.800)

Сценарио 1 – Основна имплементација – Вкупни трошоци и трошоци по институција			
Опис на трошок	Институција	Трошок по институција	Вкупен трошок
Опрема неопходна за ОСС (архивски ормари и шкафови за предмети)	Општина	7.000 МКД (прибл. ЕУР 114)	560.000 МКД (прибл. ЕУР 9.105)
Индиレクトни трошоци за ОСС	Општина	140 МКД (прибл. ЕУР 2,3)	11.200 МКД (прибл. ЕУР 182)
Трансфер на платформата – испорака преку онлајн платформа	МОН	118.800 МКД (прибл. ЕУР 1.932)	118.800 МКД (прибл. ЕУР 1.932)
Материјали и потрошни средства за обезбедување услуги	Училишта	2.228 МКД (прибл. ЕУР 36)	295.200 МКД (прибл. ЕУР 4.800)
ВКУПНО			985.200 МКД (прибл. ЕУР 16.019)

Анекс 2 – Сценарио 2

80 општини; 129 средни училишта и 33 центри за социјална работа						
а. Трошоци за кадар	Првична инвестиција	Број на работници	Месечна бруто плата	Износ за првата година	Годишен износ	3 Годишен износ
Плати на социјални работници (16 ЦСР) – по еден за секој центар		16	56.402 (прибл. ЕУР 917)	10.829.184 (прибл. ЕУР 176.084)	10.829.184 (прибл. ЕУР 176.084)	32.487.552 (прибл. ЕУР 528.253)
с. Опрема специфично потребна за услугата						
Работни маси, столови и мебел (16 работни места)	432.000 (прибл. ЕУР 7.025)			432.000 (прибл. ЕУР 7.025)		
Компјутер или лаптоп (за нововработени социјални работници) – 16 парчиња	720.000 (прибл. ЕУР 11.707)			720.000 (прибл. ЕУР 11.707)		
Опрема неопходна за ОСС (архивски ормари и шкафови за предмети)	560.000 (прибл. ЕУР 9.105)			560.000 (прибл. ЕУР 9.105)		
Вкупно	1.712.000 (прибл. ЕУР 27.837)			12.541.184 (прибл. ЕУР 203.922)	10.829.184 (прибл. ЕУР 176.084)	34.199.552 (прибл. ЕУР 556.090)
Индиректни трошоци (2% од директните трошоци)				250.824 (прибл. ЕУР 4.078)	216.584 (прибл. ЕУР 3.522)	683.991 (прибл. ЕУР 11.122)
Вкупно				12.792.008 (прибл. ЕУР 208.000)	11.045.768 (прибл. ЕУР 179.606)	34.883.543 (прибл. ЕУР 567.212)

б. Обем и фреквенција на обуки						
1. Онлајн обуки и поддршка за имплементација		Првични трошоци	Годишни трошоци	Вкупен трошок	3-Годишен износ	
Трансфер на платформата – испорака преку онлајн платформа		118.800 (прибл. ЕУР 1.932)		118.800 (прибл. ЕУР 1.932)	118.800 (прибл. ЕУР 1.932)	
Вкупно				118.800 (прибл. ЕУР 1.932)	118.800 (прибл. ЕУР 1.932)	
2. Обуки со физичко присуство еднаш во 3 години		Број на денови	Трошок по ден	Вкупен трошок	3-Годишен износ	
Подготовка на материјали		15	4.000 (прибл. ЕУР 65)	60.000 (прибл. ЕУР 975)		
Ангажирање на специјалист и консултант		15	20.000 (прибл. ЕУР 325)	300.000 (прибл. ЕУР 4.875)		
Логистички и организациски трошоци		15	10.000 (прибл. ЕУР 163)	150.000 (прибл. ЕУР 2.440)		
Вкупно				510.000 (прибл. ЕУР 8.293)	510.000 (прибл. ЕУР 8.293)	
Вкупно				628.800 (прибл. ЕУР 10.224)	628.800 (прибл. ЕУР 10.224)	

с. Обем и комплексност на ИТ-системот		Првична инвестиција	1-Годишен износ	Годишен износ	3-Годишен износ
Софтверска интеграција во општините		150.000 (прибл. ЕУР 2.440)	150.000 (прибл. ЕУР 2.440)		150.000 (прибл. ЕУР 2.440)
Годишно одржување на софтверот и лиценци			237.600 (прибл. ЕУР 3.863)	237.600 (прибл. ЕУР 3.863)	712.800 (прибл. ЕУР 11.590)
Општо раководење и администрација (2% од директните трошоци)			7.752 (прибл. ЕУР 126)	4.752 (прибл. ЕУР 77)	17.256 (прибл. ЕУР 280)
Вкупно			395.352 (прибл. ЕУР 6.428)	242.352 (прибл. ЕУР 3.940)	880.056 (прибл. ЕУР 14.310)

Д. Трошоци за обезбедување услуги за поддршка	80 општини; 129 средни училишта и 33 центри за социјална работа				
1. Трошоци за набавка на услуги од приватни даватели (150 корисници × 48 сесии од по 1 час/сесија неделно)	Број на корисници	Број на часови/сесии	Трошок по час	Годишен износ	3 Годишен износ
Психолози	150	7.200	350	2.520.000 (прибл. ЕУР 40.976)	7.560.000 (прибл. ЕУР 122.927)
Цена за месечно членство	800	12	1.800	17.280.000 (прибл. ЕУР 280.976)	51.840.000 (прибл. ЕУР 842.927)
Вкупно				19.800.000 (прибл. ЕУР 321.951)	59.400.000 (прибл. ЕУР 965.854)
2. Материјали и потрошни средства за обезбедување услуги				24.600 (прибл. ЕУР 400)	
Хартија, пенкала				24.600 (прибл. ЕУР 400)	
Печатени формулари (иницијален прием, согласности, алатки за проценка)				24.600 (прибл. ЕУР 400)	
Терапевтски работни листови/материјали				24.600 (прибл. ЕУР 400)	
Систем за безбедно водење евиденција (хартиен или дигитален)				24.600 (прибл. ЕУР 400)	
Вкупно				98.400 (прибл. ЕУР 1.600)	295.200 (прибл. ЕУР 4.800)
Вкупно					59.695.200 (прибл. ЕУР 970.654)

Сценарио 2 – Балансирана имплементација – Вкупни трошоци и трошоци по институција			
Опис на трошок	Институција	Трошок по институција	Вкупен трошок
Трошоци за кадар	МСПДМ, ЦСР	2.144.512 МКД (прибл. ЕУР 34.870)	34.312.343 МКД (прибл. ЕУР 557.924)
Опрема неопходна за ОСС (архивски ормари и шкафови за предмети)	Општина	7.000 МКД (прибл. ЕУР 114)	560.000 МКД (прибл. ЕУР 9.105)
Индиректни трошоци за ОСС	Општина	140 МКД (прибл. ЕУР 2,3)	11.200 МКД (прибл. ЕУР 182)
Трансфер на платформата – испорака преку онлајн платформа	МОН	118.800 МКД (прибл. ЕУР 1.932)	118.800 МКД (прибл. ЕУР 1.932)
Обуки со физичко присуство еднаш на 3 години	НКСНЕБПТ	510.000МКД (прибл. ЕУР 8.293)	510.000МКД (прибл. ЕУР 8.293)
ИТ систем за поддршка	МСПДМ	880.056 МКД (прибл. ЕУР 14.310)	880.056 МКД (прибл. ЕУР 14.310)
Обезбедување услуги од приватни даватели	Општина	742.500 МКД (прибл. ЕУР 12.073)	59.400.000 МКД (прибл. ЕУР 965.854)
Материјали и потрошни средства за обезбедување услуги	Училишта	2.228 МКД (прибл. ЕУР 36)	295.200 МКД (прибл. ЕУР 4.800)
ВКУПНО			96.087.599 MKD (прибл. ЕУР 1.562.400)

Анекс 3 – Сценарио 3

80 општини; 129 средни училишта и 33 центри за социјална работа						
а. Ниво на кадар во 33 ЦСР	Првична инвестиција	Број на работници	Месечна бруто плата	Износ за првата година	Годишен износ	3 Годишен износ
Плати на социјални работници (33 ЦСР) – по еден за секој центар		33	56.402 (прибл. ЕУР 917)	22.335.192 (прибл. ЕУР 363.174)	22.335.192 (прибл. ЕУР 363.174)	67.005.576 (прибл. ЕУР 1.089.522)
Опрема специфично потребна за услугата						
Работни маси, столови и мебел (33 работни места)	891.000 (прибл. ЕУР 14.488)			891.000 (прибл. ЕУР 14.488)		891.000 (прибл. ЕУР 14.488)
Компјутер или лаптоп (за нов кадар) – 33 парчиња	1.485.000 (прибл. ЕУР 24.146)			1.485.000 (прибл. ЕУР 24.146)		1.485.000 (прибл. ЕУР 24.146)
Опрема неопходна за ОСС (архивски ормари и шкафови за предмети)	560.000 (прибл. ЕУР 9.105)			560.000 (прибл. ЕУР 9.105)		560.000 (прибл. ЕУР 9.105)
Вкупно	2.936.000 (прибл. ЕУР 47.740)			25.271.192 (прибл. ЕУР 410.913)	22.335.192 (прибл. ЕУР 363.174)	69.941.576 (прибл. ЕУР 1.137.261)
Индиректни трошоци (2% од директните трошоци)				505.423,84 (прибл. ЕУР 8.218)	446.704 (прибл. ЕУР 7.263)	1.398.831,52 (прибл. ЕУР 22.745)
Вкупно				25.776.615,84 (прибл. ЕУР 419.131)	22.781.896 (прибл. ЕУР 370.437)	71.340.407,52 (прибл. ЕУР 1.160.006)

6. Обем и фреквенција на обуки				
1. обуки и поддршка за имплементација	Првични трошоци	Годишни трошоци	Вкупен трошок	3-Годишен износ
Трансфер на платформата – испорака преку онлајн платформа	118.800 (прибл. ЕУР 1.932)		118.800 (прибл. ЕУР 1.932)	118.800 (прибл. ЕУР 1.932)
Вкупно			118.800 (прибл. ЕУР 1.932)	118.800 (прибл. ЕУР 1.932)
2. Обуки со физичко присуство годишно во период од 3 години	Број на денови	Трошок по ден	Вкупен трошок	3-Годишен износ
Подготовка на материјали	45	4.000 (прибл. ЕУР 65)	180.000 (прибл. ЕУР 2.925)	540.000 (прибл. ЕУР 8.780)
Ангажирање на специјалист и консултант	45	20.000 (прибл. ЕУР 325)	900.000 (прибл. ЕУР 14.625)	2.700.000 (прибл. ЕУР 43.902)
Логистички и организациски трошоци	45	10.000 (прибл. ЕУР 163)	450.000 (прибл. ЕУР 7.317)	1.350.000 (прибл. ЕУР 21.951)
Вкупно			1.530.000 (прибл. ЕУР 24.878)	4.590.000 (прибл. ЕУР 74.634)
Вкупно			1.648.800 (прибл. ЕУР 26.810)	4.708.800 (прибл. ЕУР 76.566)

НКСНЕБПТ			
в. Обем и комплексност на ИТ-системот	Првична инвестиција	1-Годишен износ	Годишен износ
Развој и интеграција на софтвер во општините	1.100.000 (прибл. ЕУР 17.886)	1.100.000 (прибл. ЕУР 17.886)	1.100.000 (прибл. ЕУР 17.886)
Годишно одржување на софтверот и лиценци		475.200 (прибл. ЕУР 7.727)	475.200 (прибл. ЕУР 7.727)
Општо раководење и администрација (2% од директните трошоци)		31.504 (прибл. ЕУР 512)	9.504 (прибл. ЕУР 154)
Вкупно		1.606.704 (прибл. ЕУР 26.125)	484.704 (прибл. ЕУР 7.881)
			50.512 (прибл. ЕУР 821)
			2.576.112 (прибл. ЕУР 41.888)

80 општини; 129 средни училишта и 33 центри за социјална работа					
Д. Трошоци за обезбедување услуги за поддршка	Број на корисници	Број на часови/сесии	Трошок по час	Годишен износ	3 Годишен износ
Психолози (300 корисници x 48 сесии од по 1 час сесија неделно)	300	14.400	350	5.040.000 (прибл. ЕУР 81.951)	15.120.000 (прибл. ЕУР 245.854)
Цена за месечно членство	800	12	1.800	17.280.000 (прибл. ЕУР 280.976)	51.840.000 (прибл. ЕУР 842.927)
Вкупно				22.320.000 (прибл. ЕУР 362.927)	66.960.000 (прибл. ЕУР 1.088.780)
b. Materials and supplies used in service delivery					
Paper, pens				24.600 (прибл. ЕУР 400)	
Printed forms (intake, consent, assessment tools)				24.600 (прибл. ЕУР 400)	
Therapeutic worksheets/handouts				24.600 (прибл. ЕУР 400)	
Secure record-keeping system (paper or digital)				24.600 (прибл. ЕУР 400)	
Вкупно				98.400 (прибл. ЕУР 1.600)	295.200 (прибл. ЕУР 4.800)
Вкупно					67.255.200 (прибл. ЕУР 1.093.580)

Сценарио 3 – Сеопфатна имплементација – Вкупни трошоци и трошоци по институција			
Опис на трошок	Институција	Трошок по институција	Вкупен трошок
Трошоци за кадар	МСПДМ, ЦСР	70.769.207 МКД (прибл. ЕУР 1.150.719)	70.769.207 МКД (прибл. ЕУР 1.150.719)
Опрема неопходна за ОСС (архивски ормари и шкафови за предмети)	Општина	7.000 МКД (прибл. ЕУР 114)	560.000 МКД (прибл. ЕУР 9.105)
Индиректни трошоци за ОСС	Општина	140 МКД (прибл. ЕУР 2,3)	11.200 МКД (прибл. ЕУР 182)
Трансфер на платформата – испорака преку онлајн платформа	МОН	118.800 МКД (прибл. ЕУР 1.932)	118.800 МКД (прибл. ЕУР 1.932)
Обуки со физичко присуство годишно во период од 3 години	НКСНЕБПТ	4.590.000 МКД (прибл. ЕУР 74.634)	4.590.000 МКД (прибл. ЕУР 74.634)
ИТ систем за поддршка	НКСНЕБПТ	2.576.112 МКД (прибл. ЕУР 41.888)	2.576.112 МКД (прибл. ЕУР 41.888)
Обезбедување услуги од приватни даватели	Општина	837.000 МКД (прибл. ЕУР 13.610)	66.960.000 МКД (прибл. ЕУР 1.088.780)
Материјали и потрошни средства за обезбедување услуги	Училишта	2.228 МКД (прибл. ЕУР 36)	295.200 МКД (прибл. ЕУР 4.800)
ВКУПНО			145.574.119 МКД (прибл. ЕУР 2.367.059)

